

עיתון התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 286

תרומה תשע"ג

"ויקחו לי תרומה" (כה, ב)

נדיר למצוא אנשים עשירים אשר התברכו בכל טוב, והם בעלי לב שופע טוב, ותורמים לכל מי שזקוק לפרוטותיהם.

בשברון לב היה ה"חפץ חיים" מדבר על אותם בעלי ממון אשר קופצים ידיהם ואינם נותנים משלהם לאחיהם העניים, ובספרו של הרב ישו אנו מוצאים משל שנהג ה"חפץ חיים" להביא בענין זה ממשליו של המגיד מדובנא:

עגלון אחד היה נוסע מוילנא לכפרים, ובשובו נהג להביא עמו סחורה למכירה. באחד החרפים נסע העגלון כהרגלו. הדרך היתה מושלגת כולה, ומאחר והשלג הצטבר לגובה רב ואף קפא, לא נתקל העגלון בכל בעיה מיוחדת.

בשובו נמס השלג, והדרך מלאת הרפש והבוץ היתה חסומה לפניו, כך שלא היה באפשרותו להתקדם והוא נאלץ לרדת מן העגלה על מנת להקל על הסוסים.

כשיצא מן העגלה הבחין בראשי ההרים – והנה הם מכוסים שלג רב. הרים את עיניו לשמים וקרא: רבנו של עולם, אם יש לך רק מעט שלג, מדוע נתת אותו על ההרים, שם בני אדם אינם הולכים, ולא על הדרך, כדי שאנשים כמוני יוכלו לעבר ביתר קלות?!

זהו שאומר הכתוב – סיים ה"חפץ חיים" – "אך טוב לישראל אלקים לברי לבב" (תהלים עג, א), 'אך' בא למעט, ואנו פונים ואומרים: רבנו של עולם אם 'אך' טוב לישראל, אם הנך נותן רק מעט טוב לישראל ואך מתי מעט עשירים הנך שותל ביניהם, אזי לכל הפחות תן זאת 'לברי לבב' – לאלה הרוצים לתת...

המוקש הוא, שאדם הוא בר לבב כל עוד הכסף אינו ברשותו – אולם בו ברגע שהוא הופך להיות בעל ממון, מתקשה הוא להבחין במצוקת רעהו.

ענין זה הוכיח רבי מיכל'י מזלוטשוב לתלמיד עשיר וקמצן שהזדמן לביתו. הוא הזמין את התלמיד לחלון ושאלו מה הוא רואה.

השיב התלמיד: "אני רואה רחוב ובו מהלכים אנשים, חלקם עצובים וחלקם שמחים".

כעת הניח רבי מיכל'י מראה מצופה בכסף מאחורי החלון, ושאל שוב: "מה תראה כעת?!"

"החלון הפך למראה" – השיב התלמיד – "כעת כשאני מתבונן בו רואה אני את עצמי".

"ויקחו לי תרומה" (כה, ב)

השאלה מפורסמת: מדוע כתוב "ויקחו", היה צריך לומר "ויתנו", שהרי ישראל יתנו משלהם למלאכת המשכן ולא יקחו!

ונראה, על פי דברי הגמרא במסכת קדושין (ז ע"א). כלל ידוע הוא, שכדי לקדש אשה צריך האיש לתת לה כסף או שוה כסף, ולומר: "הרי את מקדשת לי", אבל אם היא נתנה את הכסף לאיש – איננה מקדשת.

אמנם, אומרת הגמרא, כשהמקדש הוא "אדם חשוב", גם אם היא נתנה לו – מקודשת, כי "בההיא הנאה דקא מקבל מתנה מנה – גמרה ומקנא ליה נפשה" – באותה הנאה שהאדם החשוב הסכים לקבל ממנה את המתנה, היא גומרת בדעתה להתקדש לו.

דבר זה – שיש לאדם הנאה כשאדם חשוב נאות לקבל ממנו דבר מה – ידוע ומוכר לכולנו. שומעים לפעמים על חסיד שמוכן לשלם אלפי דולרים כדי שהרבי יסע עמו ברכבו או יטוס עמו במטוסו הפרטי. מדוע? מה יוצא לו מזה? כי "אדם חשוב" הוא וכבוד גדול הוא עבור החסיד שהרבי נוסע איתו, ותמורת אותו כבוד הוא מוכן לשלם הרבה.

ספר רבי ראובן קרלנשטיין שליט"א, שפעם פגש את הרב צבי וולף כשיצא מביתו של הסטייפלר, והיה ניכר עליו שהוא מאושר. שאל אותו רבי ראובן: "מדוע הנך כל כך שמח?" והרב וולף ספר: "הסטייפלר הסכים לקבל ממני כסף!..."

באותה תקופה, נפטר בגיל צעיר חתנו של הסטייפלר והשאיר אחריו שמונה יתומים. העול לחתן את כולם נפל על כתפי הסטייפלר, וכמובן שרבים שמחו לתרום לו עבור מטרה נעלה זו. אולם הסטייפלר לא לקח מכל אחד. הוא רצה שהכסף המיועד לנשואי היתומים יהיה כסף כשר בלבד. כשהרב וולף נתן והסטייפלר הסכים לקחת ממנו – היה בכך, בעצם, אשור שהכסף שלו הוא כסף כשר. לכן לא היה מאושר יותר ממנו בעולם!

כי אכן, כש"אדם חשוב" מוכן לקבל כסף – זו הנאה גדולה לנוותן, והיא עבורו כלקוחה.

בדרך זו יתפרש גם הפסוק שלפנינו: הקב"ה אומר לישראל תנו לי תרומה. אם הקב"ה מוכן לקחת כסף מהיהודי, נחשב הדבר שהיהודי לוקח ולא נותן. לכן כתוב "ויקחו לי תרומה", כי בעצם הם נהנים מכך שהקב"ה מקבל מהם את התרומה.

"הנה כי כן", סכם הרבי מזלוטשוב בעצב, "כאשר יש בחלון ציפוי של 'כסף', מצליח האדם לראות אך ורק את עצמו... מה מועטים הם בני המעלה, אשר מצליחים לראות את כאב הזולת, גם כאשר משפיעים הם בהרבה מאד כסף!..."

"זהב וכסף ונחשת" (כה, ג)

כתוב בשמות רבה לה, א: אמר רבי שמעון בן לקיש: לא היה העולם ראוי להשתמש בזהב, ולמה נברא? בשביל המשכן ובשביל בית המקדש.

ההשקפה הפשוטה הרווחת היא: יש זהב בעולם, והקב"ה מבקש מאתנו: תנו לי זהב עבור בית המקדש. אבל המדרש מגלה לנו את האמת לאמתה, שהמציאות הפוכה בדיוק: כל הזהב שישנו בעולם נברא עבור המשכן ובית המקדש, ובדרך אגב כל העולם משתמש בו!

לפי זה באר הרב מבריסק ("חדושי מרן ר"ז הלוי על התורה", בתחלתו) את הגמרא בתחלת מסכת עבודה זרה, ש"לעתיד לבא מביא הקדוש ברוך הוא ספר תורה ומניחו בחיקו, ואומר: מי שעסק בה – יבא ויטל שכרו". מיד מתקבצין ובאין עובדי כוכבים. ראשונים מגיעים הרומאים וטענה בפייהם, שהם בנו מרחצאות וגשרים ושוקים והכל "בשביל ישראל שיעסקו בתורה". הרומאים אינם משקרים – אומר הרב מבריסק – כי הרי עומדים הם בעולם האמת, מול הקב"ה ואיך יהינו לשקר?! אלא שמדובר כאן לעתיד לבוא, במצב ש"מלאה הארץ דעה את ה'" וכולם יראו את האמת בעיניהם שכל מה שישנו בבריאה נברא בשביל ישראל, בשביל התורה ובשביל בית המקדש, אלא דרך אגב גם אחרים השתמשו בו.

רביאהרן קוטלר זצ"ל היה מוסר שעורי תורה בליקווד, ומדי פעם היה טס לארץ ישראל, למסור שעורים בישיבת "עץ חיים" אצל חותנו רבי איסר זלמן זצ"ל. ואמרו אז כי עתה מובן לשם מה המצא המטוס – כדי שרבי אהרן זצ"ל יוכל למסור שעורי תורה גם בארץ הקדש...

מסיבה זאת המציאו גם את מכשיר הטלפון – כדי שיוכלו לדבר באמצעותו דברי תורה. ומסופר על הרב **אורדנטליך** זצ"ל – רב בית הכנסת "איצקוביץ" – שבכל שיחת טלפון היה מדבר דברי תורה כדי לפצות את הטלפון על דברי הרכילות ולשון הרע שמדברים בו, ואמר בדרך חדוד כי "הלו" הוא ראשי תבות "לשון הרע ורכילות"...

"בטבעת הארן יהיו הבדים לא יסרו" (כה, טו)
הארון רומז לתורה הקדושה וללומדיה ובדי הארון רומזים לתומכי תורה, הנושאים בעול למוד התורה ועושים את כל שבידם למען יצליחו הלומדים להשקיע את כל כולם בלמוד התורה הקדושה.

על מעלתם העצומה של תומכי התורה עומד ה"חפץ חיים" זצ"ל בספרו "שם עולם" (א, יז) בצינו כי הבדים נותרים בטבעות הארון, גם כשאין הארון נצרך להם ואפילו לאחר שהונח בבית המקדש, וכה דבריו: "ראה את גדל מצות החזקת התורה, ממה שצוה ה' יתברך 'בטבעת הארן יהיו הבדים לא יסרו...'. דהינו: אפילו בעת שאינו נצרך להם לשרת אותנו, כגון לאחר שהושם בבית המקדש. וכתבו הספרים שהוא רמז, כמו לענין הבדים, כיון שעל ידם נשאו הארון, התקדשו בקדושתו וזכו עבור זה שיהיו עמו ביחד לנצח, אף בעת שאין נצרך לנשיאתם. **כן גם לענין מחזיקי התורה, כיון שהחזיקו תלמיד חכם בעודם בחייהם יזכו להיות במחיצתו לנצח.**"

כלומר, זכותם העצומה של מחזיקי תורה תלוה אותם למשך כל ימי העולם הבא, ותמיד יזכו להיות במחיצתם של תלמידי החכמים!

דברים אלו השיב הרב שך זצ"ל למחזיק תורה ששאל אותו אודות החלק שיהיה לו בתורתם ובשכרם של לומדי התורה, והוסיף: "תומך תורה המגיע לעולם העליון, יוכל לתבוע את חלקו בדן, מאחר שכך פסק ה"חפץ חיים" והוראתו היא כהוראת הסנהדרין, וכשם שפסק כן פוסקים בבית דין של מעלה!"

כאשר נשאל הרב שך כמה יקבל תומך התורה, השיב שכאותו חלק שתמך – כך יקבל, דהיינו: אם העניק ללומד התורה את כל צרכיו – יקבל חלק זהה לחלקו וילמדוהו את כל תורת החכם, ואם העניק לו חלק מצרכיו – יזכה ללמד חצי מתורתו.

והתומך בשני תלמידי חכמים – יקבל כחלק שניהם וכתורת שניהם, וכן על זו הדרך!

לאור הדברים הללו מסופר בספר "לולי תורתך" שפעם בא לפניו אחד מגדולי תומכי התורה שבדור, וספר לו כי עלה בדעתו לחסל את כל עסקיו ולשבת ללמד.

נענה הרב שך ואמר לו: אם רצונך לעשות זאת כדי לזכות באושר התורה בעולם הזה – ניחא, אבל אם כונתך לזכות בידיעת התורה לעתיד לבוא, דע לך, שמכיון שאתה תומך בכל כך הרבה לומדי תורה ובני ישיבות, ויש לך חלק כה גדול בתורתם, סבורני, שחלקך שם יהיה רב מחלקי!...

